

ŚWIATOWY RAPORT INWESTYCYJNY 1998: TRENDY I DETERMINANTY (WIR98) publikowany przez Konferencję ONZ ds. Handlu i Rozwoju (UNCTAD)

PONADGRANICZNE FUZJE I PRZEJMOWANIE PRZEDSIĘBIORSTW PRZEPIŃW KAPITAŁU W RAMACH BEZPOŚREDNICH INWESTYCJI ZAGRANICZNYCH

Genewa, 10 listopad 1998: Ponadgraniczne fuzje i przejmowanie przedsiębiorstw osiągnęły w 1997 roku wartość 342 miliardów USD a liczba poważnych transakcji, w które zaangażowane są największe światowe korporacje transnarodowe wzrasta, czytamy w Światowym Raporcie Inwestycyjnym 1998: Trendy i Determinanty (WIR98), opublikowanym dzisiaj przez Konferencję ONZ ds. Handlu i Rozwoju (UNCTAD).

Fuzje i przejmowanie przedsiębiorstw zdominowały działania bezpośrednich inwestorów zagranicznych w krajach rozwiniętych. Raport ukazuje, że korporacje transnarodowe, których siedziby główne znajdują się w krajach rozwiniętych, odpowiadają za odpływ kapitałowy w wysokości 359 miliardów USD w 1997 roku (283 miliardów USD w 1996), podczas gdy napływ kapitałowy w ramach bezpośrednich inwestycji zagranicznych do tych krajów wyniósł 232 miliardów USD w 1997 (195 miliardów USD w 1996).

WIR98 pokazuje, że fuzje i przejmowanie przedsiębiorstw, dokonywane przez wiodące korporacje transnarodowe, owocujące ich powiększaniem, zdaje się wymuszać na innych korporacjach transnarodowych restrukturyzację lub podpisywanie podobnych umów z innymi korporacjami. Zjawisko to obserwujemy m.in. w przemyśle farmaceutycznym, samochodowym, w telekomunikacji i bankowości. „Całkowita liczba korporacji reprezentujących przemysł samochodowy może zmniejszyć się do dziesięciu, a nawet pięciu do roku 2010, z obecnej liczby piętnastu. W przemyśle farmaceutycznym wiele rynków jest obecnie kontrolowanych przez coraz mniejszą liczbę firm, z których siedem notuje sprzedaż o wartości powyżej 10 miliardów USD, przypadających na każdą firmę, co stanowi około 1/3 całego, rynku, szacowanego na 300 miliardów USD.”

Obserwujemy wzrastającą liczbę fuzji na wielką skalę, z których 58 przekroczyło wartość 1 miliarda USD każda, jak odnotowała UNCTAD w 1997 roku. Wartość wszystkich dokonanych wówczas fuzji wyniosła 161 miliardów USD. Największym tego typu przedsięwzięciem, którego wartość wyniosła 18,4 miliardów USD, było wykupienie BAT Industries PLC-Financial z Wielkiej Brytanii przez Zurich Versicherungs GmbH ze Szwajcarii. Na drugim miejscu znalazło się wykupienie Corange Ltd., przedsiębiorstwa farmaceutycznego z siedzibą na Bermudach, przez Roche Holding AG ze Szwajcarii, która to transakcja opiewała na sumę 10,2 miliardów USD. Największe transakcje tego typu koncentrują się szczególnie w sektorze bankowości i ubezpieczeń, w przemyśle chemicznym, farmaceutycznym, w telekomunikacji i mediach.

Kluczowe dane dotyczące Stanów Zjednoczonych i Europy Zachodniej

W zeszłym roku odpływ kapitału w ramach bezpośrednich inwestycji zagranicznych ze Stanów Zjednoczonych wzrósł o 53%, osiągając poziom 115 miliardów USD, z czego 90% zostało zainwestowanych w fuzje i przejmowanie przedsiębiorstw. Napływ kapitału w ramach bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Stanów Zjednoczonych zwiększył się o 19%, osiągając wartość 91 miliardów USD. Zarówno w dziedzinie napływu, jak i odpływu kapitałowego, Unia Europejska pozostaje najważniejszym partnerem Stanów Zjednoczonych. W 1997 roku inwestorzy niemieccy i holenderscy zainwestowali w Stanach Zjednoczonych ponad 10 miliardów USD. Spośród krajów nie będących członkami Unii Europejskiej najważniejszym partnerem Stanów Zjednoczonych, dokonującym w tym kraju

bezpośrednich inwestycji, pozostaje Szwajcaria, której wartość inwestycji w 1997 roku wyniosła 8,3 miliardów USD, nieznacznie ustępując inwestycjom, jakich na terenie Stanów Zjednoczonych dokonały Francja i Wielka Brytania.

Napływ kapitału w ramach bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Europy Wschodniej osiągnął wartość 115 miliardów USD (100 miliardów USD w 1996 roku), podczas gdy odpływ oszacowano na 196 miliardów USD (168 miliardów USD w 1996). Sytuacja poszczególnych krajów różni się znacząco. Wielka Brytania notuje znaczne dochody, podczas gdy straty stały się udziałem Francji, Austrii i Belgii.

Atrakcyjność Stanów Zjednoczonych

WIR98 odpowiada na pytanie, dlaczego Stany Zjednoczone stały się tak atrakcyjnym krajem dla bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Ogólna wysoka dochodowość połączyła się w tym przypadku ze wzrastającą dochodowością filii zagranicznych operujących na terenie Stanów Zjednoczonych, z których wiele zainwestowało na miejscu większą część osiągniętych zysków. Stany Zjednoczone postrzegane są przez bezpośrednich inwestorów zagranicznych jako atrakcyjne nie tylko ze względu na duży i ciągle rozrastający się rynek, ale także ze względu na elastyczny rynek pracy, stopień zaawansowania technologicznego, dynamiczny sektor usług oraz wysoko wykwalifikowaną kadrę kierowniczą.

Amerykańskie korporacje stają się w coraz większym stopniu transnarodowe, a 1/3 ogólnej liczby bezpośrednich inwestycji zagranicznych przez nie dokonywanych kieruje się obecnie do krajów rozwijających się. Inwestycje dokonywane przez te kraje na terenie Stanów Zjednoczonych stanowią 10% ogólnej liczby bezpośrednich inwestycji zagranicznych do USA. Największym partnerem Stanów Zjednoczonych spośród grupy krajów rozwijających się jest Ameryka Łacińska i Karaiby. Największy napływ kapitałowy do Stanów Zjednoczonych notuje sektor wytwórczości, podczas gdy kluczowymi sektorami, w których notuje się największy odpływ, są: bankowość i ubezpieczenia.

Europejskie trendy w dziedzinie bezpośrednich inwestycji zagranicznych

Analiza ogólnych trendów w Europie dowodzi, że przepływ kapitałowy pomiędzy krajami członkowskimi Unii Europejskiej stracił na znaczeniu. W 1996 roku, po raz pierwszy od 1989, odpływ kapitału w ramach bezpośrednich inwestycji zagranicznych z Unii Europejskiej do pozostałych krajów świata był prawie taki sam, jak ten zanotowany wewnątrz Unii. WIR98 wyjaśnia tę sytuację „zmniejszającą się efektywnością integracji ekonomicznej”. Obserwujemy jednak pewne symptomy świadczące o ponownym wzroście przepływu kapitałowego w ramach bezpośrednich inwestycji zagranicznych pomiędzy krajami Unii, które pojawiły się po ogłoszeniu unii monetarnej.

Wiele bezpośrednich inwestycji zagranicznych skierowanych do krajów Unii Europejskiej pochodzi ze Stanów Zjednoczonych, Szwajcarii oraz Japonii. Jednak inwestycje japońskie maleją od 1995 roku. Jednocześnie poważnym inwestorem staje się Norwegia. Stany Zjednoczone, Szwajcaria i Norwegia odpowiadają za ponad 90% bezpośrednich inwestycji zagranicznych dokonywanych w krajach Unii Europejskiej spośród grupy krajów nie będących jej członkami (dane na rok 1996).

WIR 98 stwierdza, że dane dotyczące odpływu kapitałowego z niektórych krajów Unii Europejskiej wskazują na wzrastające zainteresowanie bezpośrednich inwestorów zagranicznych krajami rozwijającymi się. Napływ kapitału inwestycyjnego do tych krajów wynosił w 1991 roku 10% całkowitej liczby inwestycji, podczas gdy w 1993 wzrósł do 14%, aby w 1996 roku osiągnąć poziom 17%. Jednocześnie, inwestorzy z krajów Unii Europejskiej, przede wszystkim Niemcy i Austria, stali się najpoważniejszym inwestorem dla krajów Europy Centralnej i Wschodniej.

Spada liczba japońskich bezpośrednich inwestycji zagranicznych

Liczba bezpośrednich inwestycji zagranicznych, dokonywanych przez inwestorów japońskich zmniejszyła się, spadając do rocznego poziomu 22 miliardów USD w latach 1991-97 w

porównaniu z inwestycjami o wartości 32 miliardów USD w okresie 1986-90. W dzisiejszym raporcie czytamy, że „spadek znaczenia Japonii, jako kraju inwestującego, wynika głównie z załamania się „rozdętej” gospodarki we wczesnych latach 90tych, kiedy to wartość kapitału, wpływającego w ramach bezpośrednich inwestycji zagranicznych, została zawyżona przez pozornie obfitą płynność kapitałową w przegrzanej gospodarce.”

Innymi przyczynami tej sytuacji mogły być: słabość waluty japońskiej oraz uznanie przez japońskie firmy, że obawy dotyczące protekcjonizmu „twierdzy europejskiej” były bezpodstawne. Konkurencyjność inwestycji japońskich może stracić na znaczeniu w sytuacji, gdy zmniejszają one swoje rozmiary w momencie globalnego wzrostu liczby inwestycji oraz zwiększającego się znaczenia amerykańskich i zachodnioeuropejskich ponadgranicznych fuzji i przejmowania przedsiębiorstw. Około 40% japońskich bezpośrednich inwestycji zagranicznych skierowanych jest do Stanów Zjednoczonych, podczas gdy 1/3 wszystkich japońskich inwestycji powiązana jest z rynkami azjatyckimi.

Napływ kapitału inwestycyjnego do Japonii osiągnął poziom ponad 3 miliardów USD, podczas gdy napływ tego kapitału do Kanady wynosił 8,2 miliardów USD, a do Australii 9,6 miliardów USD. Na Japonię przypadło mniej niż 1% wszystkich dokonanych w 1997 roku bezpośrednich inwestycji zagranicznych.